

ASPECTE PRIVIND IDEOLOGIA TERORISMULUI ISLAMIC FUNDAMENTALIST ÎN SPAȚIUL EUROPEAN

ASPECTS ON THE IDEOLOGY OF THE FUNDAMENTAL ISLAMIC TERRORISM IN EUROPE

ASPECTS SUR L'IDÉOLOGIE DU TERRORISME ISLAMIQUE FONDAMENTALISTE DANS L'ÉSPACE EUROPÉEN

Lt.col.conf.univ.dr. Daniel ROMAN*
Lt.col. Cristian Mircea DRĂGULIN**

Nevoia de securitate în plan european constituie unul dintre reperele fundamentale ale existenței societăților moderne. Dezvoltarea tehnologică și industrială, în principal, a dus comunitățile contemporane pe noi traiectorii privind devenirea acestora – economică, socială, politică, culturală sau de altă natură. În acest context, lupta împotriva terorismului la nivel global a devenit un obiectiv prioritar pentru majoritatea guvernelor lumii. Fundamentalismul islamic se constituie ca suport justificativ privind decodificarea realităților de securitate.

În spațiul acestui articol, formulăm ipoteze care pot constitui puncte de plecare în abordarea integrată a fenomenului de terorism fundamentalist islamic și câteva opinii cu privire la posibile soluții de viitor.

The need for security throughout Europe is one of the fundamentals of modern societies. In particular, the technological and industrial development has led the contemporary communities to new directions in terms of their economic, social, political, cultural or other kind of evolution. Taking these into consideration, worldwide fight against terrorism has become a primary objective for most of the world governments. The Islamic fundamentalism is a justificatory reason for decoding the security realities.

Within the present article, we formulate hypotheses that might be starting points for the integrated approach of the Islamic fundamentalist terrorism phenomenon and several viewpoints concerning possible future solutions.

Le besoin de sécurité au niveau européen est l'une des pierres angulaires de l'existence des sociétés modernes. Le développement technologique et industriel a conduit, avant tout, les communautés contemporaines à de nouvelles trajectoires de développement économique, social, politique, culturel ou autre. Ainsi, la lutte contre le terrorisme international est devenue un objectif prioritaire pour la plupart des gouvernements du monde. Le fondamentalisme islamique se constitue comme support justificatif pour le décodage des réalités de sécurité.

Dans cet article, nous allons formuler des hypothèses qui peuvent constituer des points de départ pour une approche intégrée du phénomène de terrorisme islamique fondamentaliste, et quelques considérations sur des solutions possibles pour l'avenir.

Cuvinte-cheie: terorism; atentat; fundamentalism islamic; ideologii separatiste; Jihad.

Keywords: terrorism; attack; Islamic fundamentalism; separatist ideologies; Jihad.

Mots-clés: terrorisme; attentat; fondamentalisme islamique; idéologies séparatistes; djihad.

„Allah e țelul nostru, profetul – modelul nostru,
Coranul – constituția noastră, jihadul este calea noastră,
iar moartea pentru Allah cea mai presus dorință a noastră.”
Hassan al-Banna – fondatorul Frăției Musulmane¹

* **Universitatea Națională de Apărare „Carol I”**

e-mail: danutroman2@yahoo.com

** **Centrul de Instruire pentru Artilerie Terestră
și Artilerie Antiaeriană „Ioan Vodă”, Sibiu**

e-mail: chrissibiu@yahoo.com

Începutul mileniului III se caracterizează printr-o amploare fără precedent a terorismului la nivel global și printr-o mare diversitate a formelor sale de manifestare. În acest context, problematica analizei fenomenului de terorism a căpătat dimensiuni și valențe noi, aflate sub semnul atât de controversat al globalizării sistemelor de securitate.

Preocupările structurilor de securitate responsabile cu privire la terorism sugerează că, pentru înțelegerea motivației acțiunilor grupărilor organizate teroriste, se impune o abordare interdisciplinară. În urma studiilor și a rapoartelor privind evenimentele de natură teroristă, rezultă că teroriștii nu sunt motivați numai de factori psihologici, ci și de cei sociali, politici, religioși sau economici.

Prin urmare, motivațiile, scopurile, ideologiile etnice separatiste, anarhiste, revoluționare sau fundamentalist-religioase diferă semnificativ, iar influența ideologică, în contextul socio-economicului, culturalului, demograficului și al altor realități devine extrem de relevantă și de periculoasă. În ciuda tuturor dificultăților, putem afirma că terorismul constă în folosirea deliberată și sistematică a mijloacelor de natură să provoace teroare în vederea atingerii celor mai diverse scopuri, care au o finalitate politică.

Terorismul promovează interese, ambiții și mesaje, fondate pe uzul intimidării, al amenințării, al forței și al violenței. Acesta reprezintă exploatarea conștientă a terorii, gradul de teamă fiind generat de însăși natura crimei respective, de modul de comitere, de absurditatea și de inutilitatea ei privind numărul de pierderi de vieți omenești și de pagube materiale deosebite².

Trăsături generale ale fenomenului terorism

Organizațiile teroriste nu sunt privite doar ca simple grupări de ideologi fanatici, ci sunt tot mai mult asociate cu diferite tipuri de organizații, în care membrii lor au motivații cât se poate de legitime, iar scopul principal îl reprezintă realizarea unor obiective, în special de natură politică. Ceea ce le distinge de acestea din urmă este violența folosită ca mijloc de îndeplinire a scopurilor, și nu scopul pentru care au fost constituite și funcționează.

Comparativ cu forțele militare, mai numeroase și legitim constituite, organizațiile teroriste beneficiază de o serie de avantaje: surpriza în acțiune,

o zonă de operații, în general, strict determinată, o foarte bună cunoaștere a zonei de acțiune, una sau mai multe baze logistice în interiorul zonei lor de acțiune, de cele mai multe ori în foarte bune condiții de conspirativitate. Acest lucru implică o dificultate majoră în ceea ce privește reperarea și distrugerea lor de forțele de ordine sau de cele militare, în zona în care organizațiile teroriste acționează.

În acest context, este de subliniat faptul că acțiunile teroriste au devenit mult mai particulare, în sensul în care necesită resurse materiale relativ minore, sisteme de comunicații simple și eficiente la distanță mică, care dau o anumită autonomie ori chiar independență acțională față de nevoile logistice, acestea fiind mult mai reduse³.

O caracteristică importantă a atacurilor teroriste este aceea că, de obicei, se soldează cu victime nevinovate și întâmplătoare. Prinuciderea sau rănirea de oameni, teroriștii își promovează țelurile sau șochează audiența țintei. În multe cazuri, terorismul este privit ca arma celor slabi împotriva celor puternici, deoarece motivele aflate în spatele acțiunilor lor sunt realități politice ale lumii occidentale. În plus, chiar dacă un act terorist suicidal eșuează sau chiar dacă structurile guvernamentale de combatere a terorismuluiucid un lider terorist, rezultatele unui atentat sunt, adesea, în favoarea grupării teroriste prin martirizarea celui căzut și prin elogierea cauzei sale.

Pentru atingerea obiectivelor propuse, organizațiile și grupările teroriste apelează la o mare varietate de forme și de procedee de acțiune, fiecare cu caracteristici proprii. Statisticile ultimilor treizeci de ani demonstrează că aproape 95% dintre acțiunile teroriste înregistrate în întreaga lume se încadrează în următoarele tactici (procedee) de bază: atentate cu bombe, asasinat, atacuri sinucigașe, atacuri armate, răpiri, deturnări și luări de ostatici. În concept întrunit, orice acțiune teroristă nu este, în ultimă instanță, decât o variantă a celor prezentate mai sus.

La începutul secolului al XXI-lea esența terorismului a rămas la fel de primitivă, în raport cu stadiul civilizației, o „evoluție” dramatică pentru omenire, cunoscând însă metodele și mijloacele de punere în practică a acestuia, precum și capacitățile de a lua în vizor ținte de nivel strategic. Varietatea metodelor și procedeele folosite în acțiunile teroriste determină creșterea, de la an la an, a numărului actelor teroriste și a pericolozității

acestora. Ele sunt într-un fel diametral opuse caracteristicilor societății democratice moderne și simetrice cu acestea, prin natura faptului că strategiile și tacticile folosite de teroriști fac parte din sfera asimetriei ingenioase, violente, crude, răzbunătoare, surprinzătoare și reci. Se mai poate adăuga că, în lumea globalizată de astăzi, teroriștii își pot atinge țintele mult mai rapid, în condițiile în care obiectivele potențiale sunt permanent expuse, iar știrile și ideile subversive care îi pot determina pe oameni să devină partizani ai unor cauze teroriste pot fi răspândite cu ușurință și cu rapiditate, datorită rețelelor de comunicații globale.

Terorismul de astăzi a căpătat o dimensiune globală prin cel puțin două aspecte. Primul este cel al posibilității de circulație nestingherită în orice parte a lumii a teroriștilor, inclusiv a unor lideri cunoscuți ai organizațiilor teroriste, care se folosesc, în acest scop, de identități false și care beneficiază de facilități de călătorie similare cu cele ale turiștilor sau ale oamenilor de afaceri din țările democratice. Acest lucru le permite să studieze în detaliu obiectivele pe care urmăresc să le atace, să execute diferite operațiuni bancare și monetare, să atragă prozeliți de partea cauzei grupului terorist din care fac parte etc.

Al doilea aspect al globalizării terorismului rezidă în faptul că teroriștii și-au extins la maxim aria de desfășurare a activităților logistice proprii, dar și a acțiunilor operative întreprinse, determinând o monitorizare dificilă a demersurilor lor de organizare și de planificare de către structurile de prevenire a terorismului⁴. Teroristul este un inamic invizibil, disimulat, pierdut în mulțime, fără semne distinctive. El face parte dintr-un sistem de comandă și control organizat în rețea, având o localizare geografică nedefinită, neclară, dar cu conexiuni sigure, eficiente și durabile, fiind înzestrat, în urma antrenamentelor în tabere speciale, cu răbdare și cu grijă pentru alegerea țintelor și pentru executarea loviturilor. E foarte probabil ca, în viitor, terorismul să își aleagă cu predilecție țintele din domeniul informației, din cel al sistemelor de valori comune ale lumii și, mai ales, din sistemele de valori ale națiunilor. Concepte ca "netwar", "cyberinsurgency" și „terorism informațional” configurează o imagine dramatică a unui război nedeclarat în lumea nedefinită a cyberspațiului – o „a patra dimensiune” –, creată de lanțul nesfârșit al computerelor. Într-adevăr,

războiul, prin intermediul rețelelor informatizate, reprezintă atât o nouă cale de pătrundere în gama conflictelor economice, sociale și politice, cât și un conflict militar în sine⁵.

Conceptualizarea fenomenului de terorism islamic

La baza terorismului, se află organizațiile islamiste și comunitățile formate în jurul moscheilor, care plantează semințele radicalizării, nu neapărat prin recrutarea propriu-zisă a teroriștilor, ci prin politizarea predicilor, care le induc musulmanilor un sentiment de victimizare. În aceeași ordine de idei, se cultivă la scară largă ura populației islamice față de nonmusulmani și față de alte segmente sociale, precum homosexuali sau persoane de sex feminin, care se manifestă prin solicitări în masă de egalitate socială și prin refuzul de a purta vălul sau burka.

În acest sens, observăm faptul că, între islam și islamism, trebuie făcută o distincție fundamentală. Islamul este credința unui miliard și jumătate de oameni din toată lumea. Islamismul este ideologia politică, ce pretinde impunerea Shariei, sau a legii sfinte islamice, în întreaga lume. Acești islamiști, persoane care consideră că islamul este o forță politică și de guvernare, pot genera comportamente de tipologia problemelor sociale. Cu toate acestea, trebuie admis faptul că există și musulmani moderați. Sunt reformatorii, care vor să facă islamul compatibil cu libertățile și cu drepturile tuturor cetățenilor, dar și cu societatea secolului al XXI-lea.

De asemenea, statutul acestora poate deveni de o gravă dualitate, în sensul în care ei sunt și victime proprii ale islamiștilor, care consideră că aceștia nu sunt musulmani îndeajuns⁶.

Sub alt aspect, putem aprecia că islamul percepe civilizația occidentală ca sediu al răului, al ilegitimității și al decadentei, respingând orice altă religie, inclusiv cea preislamică. Islamul fundamentalist – ca religie care se vrea sinonimă cu politica și cu guvernarea – este incompatibil cu drepturile lumii occidentale și cu libertatea, în sensul în care o înțelegem noi, și cu toate instituțiile familiare modului de viață occidental, mai precis cu legile create de către oameni și cu drepturile omului de a se adapta, de a progresa și de a se moderniza. Într-o democrație, legile sunt o creație a omului, ca urmare a subiectivismului

lor, a gândirii, a judecății și a rațiunii, ori Sharia reprezintă Cuvântul lui Allah, deci nu este o creație a omului, lucru care elimină subiectivismul, umanul și libera gândire, deci între democrație și islamism există o incompatibilitate totală.

Pentru islamiști, întemeierea califatului este alt semn al apropierii Sfârșitului vremurilor; succesul pe care l-a avut organizația teroristă ISIS, prin întemeierea Statului islamic, este irezistibil și atrage tineri recruți din toată lumea, inclusiv din Europa și din Statele Unite ale Americii, luptători care vor să participe la bătălie, înainte de apocalipsa finală, dându-le acestora un sens ideologic. Fiecare act sângeros comis de ISIS, fiecare asasinat barbar care apare pe paginile de socializare devine legitim, pentru că anunță începutul apocalipsei. Cruzimea este punctul central al metodei lor de guvernare, baza strategiei acestora, cu scopul de a șoca, de a atrage atenția mass-mediei și a descuraja inamicii. Acțiunile lor își propun să împlinească profețiile lui Mahomed în legătură cu apropierea Zilei Judecății. Doctrina lui Mahomed, materializată în Cuvântul primit de la Dumnezeu și transpus în Coran, devine baza fundamentalismului islamic, iar faptul că a fost dat direct de la Dumnezeu, acest Cuvânt este imuabil, neputând fi schimbat, interpretat și trecut prin filtrul gândirii și al subiectivismului. Ceea ce blamează islamiștii azi și ceea ce condamna Mahomed este corupția și imoralitatea (depravarea) occidentalismului, a lumii întregi. Al-Qaeda și aliații săi sunniți islamiști nu doar că au înlăturat de la putere cel mai important guvern secular din regiune, cel din Egipt, dar au și reușit să provoace un război civil în Siria împotriva regimului Bashar al-Assad, care face parte din majoritatea alawită (nonsunnită). Siria este zona unde se află Dabiq, locul considerat de către mulți musulmani teatrul de confruntări finale între forțele islamului și infideli. La fel de important este pragul care trebuie trecut pentru a distruge Iordania și Israelul, un bun motiv pentru care Siria se bucură de o atenție specială, în planul pe 20 de ani, întocmit de Al-Qaeda. Suntem pe punctul de a asista la fuzionarea dintre Al-Qaeda și Statul Islamic. Înainte de Statul Islamic a fost ISIS și înainte de ISIS a fost aripa Al-Qaeda din Irak. Al-Qaeda a evoluat de la o organizație teroristă la o mișcare ideologică model, căreia ISIS și zeci de alte grupări hijadiste i-au jurat credință⁷.

Mixarea fundamentelor Shariei în zona justificării acțiunilor teroriste reprezintă cea

codificare viciată a regulilor pentru viață, decretate de Allah, lucru care poate fi interpretat ca o expresie perfectă a voinței și a justiției sale divine. De aceea este considerată, în acest mediu al cultelor, legea supremă peste toți și toate, indiferent unde trăiește fiecare în parte. Nu există aspect al vieții de care să nu se ocupe Sharia; aceasta guvernează și dictează totul. Fiind legea Statului Islamic, Sharia depășește sfera religioasă și trece în cea publică (având controlul tuturor domeniilor). Aprofundând modalitățile de diseminare a conceptului, putem afirma faptul că musulmanii nu acceptă un alt suveran sau autoritate, dacă nu garantează aplicarea legilor Shariei în integralitatea lor.

În acest sens, orice alt sistem legal, indiferent de cât de atrăgător ar putea părea la o primă vedere, este străin de musulmani și are puține șanse să fie soluția problemelor lor, care ar fi compromis încă de la început. Prin urmare, este deductibil faptul că un singur lucru poate uni fiecare grupare a terorismului islamic pe plan mondial, și anume dorința de a face din Sharia legea locului, pretutindeni pe suprafața Pământului. Toate mesajele de propagandă prin media amintesc obligația de a impune Sharia, în primul rând, în locurile controlate de către musulmani și apoi în toată lumea. „Coranul poruncește ca Sharia să-i conducă mereu pe toți musulmanii din toate colțurile lumii, susține Abdur Rahman Doi, un cercetător al legii islamice din Malaysia.

Jihadiștii nu-și distorsionează religia și, fără un suport evident fundamentalist, violența șocantă a decapitărilor, a crucificărilor și a asasinării femeilor și copiilor nu poate rămâne lipsită de semnificație. Au un sens anume prin care este justificată declanșarea fricii și crearea impresiei persistente că întemeierea califatului este inevitabilă, că susținătorii acestuia nu se vor da în lături de la nimic pentru întemeierea lui. Islamul, ca suport justificativ religios, devine tot mai intolerant nu doar față de cei care încearcă să susțină libertatea și drepturile omului, ci față de milioane de musulmani. Persoanele favorabile moderației și unei abordări clasic liberale, care consideră credința o legătură între Dumnezeu și om, nu ceva impus de autorități, sunt reduse la tăcere și, în unele situații, vâdate și ucise. Aceasta este problema care se transpune ca o reformă necesară și rapidă a Islamului. Dacă susținătorii Islamului ar fi depus eforturi sistematice să-și reformeze religia – disociindu-se de formele sale barbare de

odinioară –, nu ne-am mai găsi acum într-un loc în care religia însăși să fie centrul dezbaterii și, din nefericire, al terorii și al morții de pretutindeni, în sensul comiterii actelor de terorism.

Totala respingere a valorilor occidentale este intenția lor declarată, pe care nu o ascund. Războiul este declarat contra creștinilor, evreilor și tuturor nemusulmanilor, pentru că nu există musulmani și musulmani adevărați, Islamul la origine întemeindu-se pe cuceriri și pe violențe, respingând ideile occidentale. Jihadiștii iau foarte în serios Islamul, care este o religie a războiului, nu a păcii. Radicalismul islamic s-a convertit în cea mai serioasă amenințare la adresa secularismului și capitalismului occidental. Pentru cei care se simt dezamăgiți de materialismul occidental, dezorientați și singuratici, grupări, precum ISIS, vin cu o ofertă completă: locuri de muncă, acceptare, demnitate, precum și sentimentul că se află în tabăra câștigătoare. Așa-zisul Stat Islamic, autoproclamat califat, are nevoie de oameni, de susținători fideli, gata pentru orice sacrificiu. ISIS are nevoie de bărbați care să lupte și să guverneze teritoriile ocupate. Recrutează inclusiv femei tinere, pentru a deveni soțiile luptătorilor, după care le stabilesc în teritoriile ocupate de ISIS și întemeiază familii. Astfel, reușesc să-i atragă pe cei care tânjesc după acțiune și sunt indiferenți la noțiuni, precum cea de patriotism sau de datorie față de comunitate. Ar avea, astfel, șansa de a-și vedea fanteziile realizate și de a trăi într-o lume în care distracția principală este războiul, iar ei sunt eroii.

Luptătorii străini sivesc și scopurilor propagandistice ale organizației, jucând un rol important în războiul psihologic. În primul rând, ISIS îi folosește pentru a dovedi că Islamul este mult mai atrăgător decât cultura materialistă occidentală. ISIS nu este o mișcare de insurgență născută în Irak sau în Siria, chiar dacă majoritatea luptătorilor provin din această regiune. Mai corect spus, ISIS este o organizație mixtă de jihadiști provenind din Orientul Mijlociu, din Afganistan, din Pakistan, din fosta Uniune Sovietică, din Balcani, din Africa de Nord și de Vest, care încearcă să-și impună regulile și valorile pe un teritoriu cât mai vast, indiferent de credințele religioase sau politice ale localnicilor. Extinderea face parte din ideologia ISIS. La fel și violul, sclavia, tortura și genocidul. În plus, ISIS a inventat ceva revoluționar, recreând, totodată, și strategia de luptă teroristă prin transformarea

rețelelor de socializare într-o unealtă de război psihologic, ofensiv, a cărui putere va reprezenta de acum încolo o tactică de luptă importantă⁸.

Lumea islamică este una complicată. Alianțele tribale și naționale sunt alambicate, iar interesele puterilor nonmusulmane în regiune sunt îndreptate către petrolul de aici și centrul de influență dat de Arabia Saudită, fapt care complică și mai mult lucrurile. Totuși, încă de la origini și până în prezent, adepții lui Mahomed nu au decapitat oameni și nici nu au aruncat cu grenade sau cu rachete asupra unor mașini în care erau blocați oameni. Aceste crime sunt săvârșite cu scopul de a șoca și de a intimida, de a adânci prăpastia morală care-i desparte pe teroriști de restul lumii. Legăturile pe care săvârșirea acestor atrocități le creează sunt suficient de puternice încât să dureze o viață întreagă și să supraviețuiască, după ce cauza a fost deja pierdută. Teroriștii speră ca, prin imaginea obținută, să atragă numeroși adepți, fonduri și alte forme de sprijin. În general, luptătorii de gherilă și practicienii crimei organizate, dar și teroriștii vor să aibă relații pozitive cu populația din care provin, ale cărei interese le apără sau de care se sivesc. Există și cazuri în care grupări teroriste atacă șiucid civili fără a mai face deosebirea dintre „ai noștri” și „ai lor”. Astfel, Al-Qaeda a ucis, probabil, mai mulți musulmani decât creștini și evrei, neputând să evite victimele colaterale, sau chiar țintind deliberat uciderea musulmanilor și iții (cazul organizației Al-Qaeda din Irak, condusă, până în 2006, de către liderul Abu Musab Al-Zarqawi, un inamic declarat al și iților)⁹.

Aspecte specifice ale terorismului islamic fundamentalist în spațiul european

Uniunea Europeană se confruntă cu dezvoltarea grupărilor teroriste islamice și în interiorul granițelor sale, ceea ce se datorează, în principal, numărului ridicat de imigranți musulmani care și-au găsit refugiu pe teritoriul său. Problema reislamizării populației musulmane de pe teritoriul european se datorează și politiciii „protecționiste” a unor state europene, care se manifestă prin conservarea tradițiilor naționale și a preceptelor religioase. Occidentul, de regulă, are o poziție de respingere față de tot ceea ce înseamnă influență străină, indiferent că aceasta provine din Orient sau din Europa de Est. Împrejurare în care imigranții musulmani sunt, de regulă, izolați, nu atât printr-o

voință politică, cât prin atitudinea cetățenilor din țara de imigrare. Musulmanii nu sunt asimilați civilizației europene, fiind considerați incompatibili cu tradițiile democrațiilor europene. În acest sens, trebuie menționat că numeroase atacuri teroriste de pe teritoriul Europei au fost săvârșite de către tineri musulmani cetățeni europeni, educați în sistemul de valori european. Astfel, guvernele occidentale trebuie să gestioneze și amenințarea pe care o reprezintă jihadiștii crescuți în propriile țări, care s-au simțit inspirați de predicile Al-Qaeda sau ISIS, dar care nu pot călători spre Siria. ISIS susține că refacerea califatului a trezit extremismul din lumea întreagă. Cel mai probabil, utilizarea conștientă de către organizațiile fundamentaliste a unor forme barbare de violență rezonază cu un public izolat, format din oameni care nu numai că nu se simt îngreșoși de astfel de atrocități, dar care ar putea chiar să încerce să participe la asemenea activități. Publicitatea pe scară largă de care au beneficiat atacurile teroriste, precum cele din Bruxelles, din Ottawa, din Sydney, din Paris, din Londra și din Copenhaga, cele soldate cu victime înjunghiate sau comise cu mașini care intră pur și simplu în mulțimi de oameni, îi entuziasmează și mai mult pe jihadiștii fanatici.

În contextul celor prezentate, Europa se poate constitui atât ca o țintă pentru atentate, cât și ca o posibilă bază de pregătire pentru grupările teroriste. Cu toate acestea, amenințările care au planat asupra Europei s-au datorat, în principal, implicării unor state în războaiele din Orientul Mijlociu (Irak, Afganistan, Siria), și nu unei aversiuni continue și proclamate a lumii arabe împotriva statelor europene, ca în cazul SUA – atentatele teroriste fundamentaliste sunt considerate ca principale forme de agresiune împotriva inamicului numărul unu al lumii islamice. În urma atentatelor teroriste din Europa, un adevăr îngrijorător devine din ce în ce mai evident, și anume că amenințarea teroristă nu provine din școlile religioase din statele musulmane, ci este reprezentată de către cetățenii de religie islamică din statele occidentale, a doua generație de musulmani, care sunt cetățeni europeni. Aceștia nu au fost niciodată într-o tabără de pregătire a unei grupări teroriste, nu au luptat în Irak, în Afganistan sau pe alte fronturi jihadiste și totuși aderă la pregătirea și la comiterea faptelor abominabile. Identificarea „echilibrului conceptual religios” aduce în prim-plan occidentalismul

cu rolul său în spațiul fizic european, mai ales că în secolul al XX-lea occidentalizarea nu a produs rezultatele scontate. La fel cum fascismul sau comunismul au coalizat mase de indivizi nemulțumiți, fundamentalismul islamic unifică simbolurile religioase tradiționale cu ideologia acțiunii revoluționare. „Unitatea prin opoziție” permite tuturor musulmanilor nemulțumiți de confruntarea cu o lume globalizată, pe care sunt pe cale să o piardă, să îmbrățișeze fundamentalismul islamic – ideologie care și-a câștigat legitimitatea, prezentându-se drept singura opțiune la deteriorarea nivelului de trai, a disoluției sistemului cultural, politic și social al lumii musulmane¹⁰.

Pe de altă parte, terorismul islamic este vulnerabil la câteva contraatacuri chiar din interiorul său. Cel mai convingător vine dinspre musulmanii învățați, care pot aduce argumente împotriva interpretării simpliste și violente pe care o dă islamismul. Deja se întâmplă, dar este necesar să se implice mai mulți musulmani, care trebuie să-și dezvolte și abilitățile de comunicare prin intermediul rețelelor media, pentru a putea înfrunta organizațiile teroriste în mediul virtual.

De asemenea, musulmanii moderați trebuie să se asigure că moscheile și comunitățile lor sociale nu sunt dominate sau împânzite de către radicali. În același timp, autoritățile statelor trebuie să-i susțină pe acești oameni și să facă mai mult decât să-i aresteze pe cei suspecți de terorism. Existența acelor musulmani care se simt intimidați de extremiști impune nevoia de protecție a acestora pentru a putea vorbi deschis. De asemenea, companiile care dețin platforme de socializare și-au îmbunătățit deja metodele de protecție. Suntem de părere că acestor companii ar trebui să li se aloce resurse pentru a putea fi cu un pas înaintea teroriștilor.

În altă ordine de idei, Europa va trebui să cheltuiască sume substanțiale în această direcție. Este nevoie de programe dedicate tinerilor – imigranți și nonimigranți – din țările occidentale, care să-i ajute să obțină un loc de muncă, o locuință decentă, să-i ajute să aibă un cuvânt de spus privind modul în care este guvernată țara în care locuiesc și să rămână optimiști cu privire la viitor. Așadar, alternativa la un răspuns militar al Occidentului față de atentatele teroriste îl reprezintă operaționalizarea unei strategii bazate pe dialog, și nu pe intimidare, pe implementarea democrației și pe susținerea

progresului economic, și nu pe dominația teritorială, pe abordarea multiculturală, și nu pe controale la frontieră.

Cu alte cuvinte, o strategie care să ofere un răspuns la fenomenul radicalizării lumii islamice nu este dată de o lume care crede că nu mai are nicio șansă în fața Occidentului hegemonic. Deși terorismul pare o amenințare omniprezentă sau un sistem de acțiuni haotice, care generează o situație aparent fără ieșire, care se reproduce în aproape toate domeniile vieții politice, economice și sociale, acesta nu poate fi controlat și contracarat prin măsuri pierdute într-un sistem vicios. Rezolvarea acestei situații implică soluții multiple, unele directe, radicale și categorice, chiar violente, care urmăresc curmarea răului de la rădăcină, altele indirecte, constând în strategii bine elaborate de reducere a decalajelor și a efectului de falie, de armonizare a relațiilor sociale și internaționale și, pe această bază, de ameliorare a condiției umane.

Totuși, în opinia noastră, singura soluție valabilă pentru rezolvarea conflictelor de orice natură trebuie să rămână dialogul, compromisul. Din nefericire, când își face loc terorismul, rațiunea dispare, înlocuită fiind de fanatism, de orbirea gândirii logice și a valorilor esențiale umane. Deși teroarea înseamnă crimă, indiferent de motivațiile care i se aduc, crima trebuie sancționată drastic de omenire, ea fiind socotită nu numai o gravă încălcare a moralei firești, dar poate fi privită, implicit, religios ca un păcat capital, sancționat de Forța Divină, indiferent cum s-ar numi aceasta de-a lungul istoriei.

Așadar, provocarea terorismului ca act plăcut lui Allah constituie o eroare monstruoasă. Europa este alcătuită din diversitate: există creștini, dar și europeni care au o altă religie sau nu au niciuna și trebuie respectați cu toții. Apărăm libertatea de a îmbrățișa o religie, precum și libertatea de a nu avea nicio religie. Acest lucru caracterizează Europa: libertatea de alegere și toleranța. Europa reprezintă un continent multiethnic, multicultural și multireligios, din care nu putem exclude comunitățile musulmană, hindusă sau budistă, care trăiesc împreună, dându-i o nouă fizionomie.

Concluzii

Câteva elemente caracterizează fenomenul terorism actual și prefigurează evoluția sa în perioada următoare:

- accentuarea terorismului ideologic îndreptat îndeosebi împotriva procesului de integrare regională a unor zone de pe glob, cum se întâmplă în Europa, sau mai nou, în Uniunea Europeană;

- terorismul abordează o strategie bazată pe un puternic impact psihologic. Teroriștii speră ca prin imaginea obținută să atragă numeroși adepți, fonduri și alte forme de sprijin;

- sensibilizând prin formele sale de manifestare chiar și un segment redus al populației, terorismul poate provoca o polarizare a societății, sporindu-și șansele de sprijin în viitor;

- diversificarea terorismului internațional prin apariția și proliferarea unor forme noi în domeniul tehnologic și informațional, cu preponderență a cyberterorismului.

În contextul internațional actual, caracterizat prin complexitate și versatilitate, respectarea și dezvoltarea liberă și demnă a tuturor persoanelor într-un sistem democratic reprezintă un obiectiv major și prioritar. Respectarea și protecția drepturilor omului reprezintă așadar o condiție de normalitate, într-o lume globalizată și interdependentă.

Prin urmare, fenomene, gen terorismul transfrontalier – care nu respectă valorile umane și folosește violența și forța ca instrumente de atingere a obiectivelor proprii –, reprezintă o amenințare la adresa unei coexistențe pașnice, a respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

NOTE:

1 Glenn Beck, *Islamism. Planul secret de creare a califatului*, Editura Corint Books, București, 2016, p. 67.

2 Lucian Stăncilă, *Terorismul provocare a secolului XXI*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2007, p. 12.

3 Jean-Luc Marret, *Tehnicile terorismului. Metodele și practicile meseriei de terorist*, Editura Corint, București, 2002, p. 46.

4 Mirela Atanasiu, Lucian Stăncilă, *Terorismul – Răul din umbră al începutului de secol*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2014, pp. 77-79.

5 Gheorghe Arădăvoaice, Gabriel Naghi, Dan Niță, *Sfârșitul terorismului?*, Editura Antet, București, 2002, p. 134.

6 Glenn Beck, *Islamism. Planul secret de creare a califatului*, Editura Corint Books, București, 2016, pp. 18-19.

7 *Ibidem*, pp. 42-43.

8 Mark Bourrie, *Isis – Jocul morții: Martiri, asasinat și fascinație*, Editura Corint Books, București, 2016, p. 25.

9 Daniel Biro, *Relațiile internaționale contemporane. Teme centrale în politica mondială*, Editura Polirom, Iași, 2013, p. 140.

10 Cristian Barna, *Jihad în Europa*, Editura Top Form, București, 2008, pp. 109-110.

BIBLIOGRAFIE

Arădăvoaice Gheorghe, Naghi Gabriel, Niță Dan, *Sfârșitul terorismului?*, Editura Antet, București, 2002.

Atanasiu Mirela, Stăncilă Lucian, *Terorismul – Răul din umbră al începutului de secol*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2014.

Barna Cristian, *Jihad în Europa*, Editura Top Form, București, 2008.

Beck Glenn, *Islamism. Planul secret de creare a califatului*, Editura Corint Books, București, 2016.

Biro Daniel, *Relațiile internaționale contemporane. Teme centrale în politica mondială*, Editura Polirom, Iași, 2013.

Bourrie Mark, *Isis – Jocul morții: Martiri, asasinate și fascinație*, Editura Corint Books, București, 2016.

Marret Jean-Luc, *Tehnicile terorismului. Metodele și practicile meseriei de terorist*, Editura Corint, București, 2002.

Stăncilă Lucian, *Terorismul provocare a secolului XXI*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2007.